

Handlingsplan for Forskning og Utvikling ved Høgskolen Stord/Haugesund, 2004-2012

Handlingsperiode: 2005

Behandlet i FoU-utvalg den 06.12.2005. Vedtatt av høgskolestyret den 16.12.2005

1. Innledning

Handlingsplan for FoU-virksomheten ved Høgskolen Stord/Haugesund (HSH) er forankret i høgskolens strategiske plan 2004 – 2012. Handlingsplanen skal være førende for FoU-aktiviteten, og danner grunnlaget for resultatmål for handlingsperioden på avdelingsnivå, innen FoU-områdene (programnivå), og i forsker-team der dette er relevant. Strategisk Plan angir at Handlingsplan/-periode skal fornyes årlig (heretter benevnt fornyelse av handlingsperiode), og denne må også rulleres i takt med rulling av strategisk plan for HSH.

Innledningsvis gis en beskrivelse av FoU-begrepet. Det gis en kort beskrivelse av utfordringer og føringer for FoU-arbeidet ved høgskolen som respons til sentrale styringssignaler og dokument, og sett i lys av nåværende virksomhet ved høgskolen. Sentrale krav til høgskolen i forhold til nasjonale styringssignaler og strategiske føringer for FoU-virksomheten vil være førende for handlingene. Det skisseres også endringer som bør gjennomføres for å møte utfordringene til FoU-virksomheten på lengre sikt.

Resultatmål vil bli definert og knyttet opp i mot høgskolens målområder, og resultatenheter, slik dette fremkommer i organisasjonsplan og strategiplan. Dette vil være forpliktende for de ulike resultatenheter.

FoU-begrepet

Høgskolens strategi for FoU bygger på de definisjoner og avgrensninger som legges til grunn i nasjonal forskningsstrategi og -statistikk og som er internasjonalt anerkjent (jf OECDs Frascati-manual av 1993).

"Forskning og utviklingsarbeid (FoU) er kreativ virksomhet som utføres systematisk for å oppnå økt kunnskap - herunder kunnskap om mennesket, kultur og samfunn - og omfatter også bruken av denne kunnskapen til å finne nye anvendelser".

FoU-virksomhet er inndelt i prosjekttyper etter følgende definisjoner:

Grunnforskning er eksperimentell eller teoretisk virksomhet som primært utføres for å skaffe tilveie ny kunnskap om det underliggende grunnlag for fenomener og observerbare fakta, uten sikte på spesiell anvendelse eller bruk.

Anvendt forskning er også virksomhet av original karakter som utføres for å skaffe til veie ny kunnskap. Anvendt forskning er imidlertid primært rettet mot bestemte praktiske mål eller anvendelser.

Utviklingsarbeid er systematisk virksomhet som anvender eksisterende kunnskap fra forskning og praktisk erfaring, og som er rettet mot:

- å framstille nye eller vesentlig forbedrede materialer, produkter eller innretninger, eller
- å innføre nye eller vesentlig forbedrede prosesser, systemer og tjenester.

Kunstnerisk-kreativ virksomhet er virksomhet av original karakter likeverdig med forskning og utviklingsarbeid, men som ikke inngår i Frascati-manualens definisjoner.

FoU-virksomheten ved HSH vil dekke både faglige problemstillinger, pedagogiske problemstillinger, også formingsfaglig forskning, kunstnerisk utviklingsarbeid og annet utviklingsarbeid kategorisert inn under FoU-begrepet og innen de satsingsområdene som er definert for høgskolen.

2. Utfordringer for Høgskolen Stord/Haugesund

Nasjonale styringssignaler (UFD/St.prp.nr.1 (2003-04)), UHR sluttrapport (18.11.04) "Vekt på forskning" mfl., og Strategisk plan for HSH gir strategiske føringer for FoU-virksomheten.

Økt vektlegging på dokumentasjon av resultater, sterkere vektlegging av kvalitet for økonomisk uttelling, fremme spesialisering og konsentrasjon, økt vekt på samarbeid, forskningsnettverk og tverrfaglige prosjekter, og at forskningen skal bidra til målrettet regional utvikling er tydelige signaler. I takt med dette må det også legges større vekt på ekstern finansiering av FoU-prosjekt. Herunder også EU-finansiering (6. og kommende 7. rammeprogram), og andre bi- og multilaterale finansieringskilder.

For å lykkes i dette arbeidet vil det stilles betydelige krav til kulturbygging, evne til omstilling og fleksibilitet blant forskerpersonalet. Grunnlaget for den videre utviklingen av FoU-virksomheten ved HSH vil bygge på:

- Krav til forskningsdokumentasjon og resultater
- Utvikling av høyere formal FoU-kompetanse
- Konsentrasjon av FoU-satsningen
- Miljøbygging
- Team og endringsledelse

Satsingen på FoU stiller høgskolen overfor utfordrende prioriteringer. Det må taes høyde for at det innenfor institusjonen finnes ulike kulturer og arbeidsformer. Tidsressurser til FoU har vært organisert på ulike måter mellom og innenfor avdelingene. Dette gjelder både hvor stor andel av fagpersonalets årsverk som er øremerket til FoU-virksomhet, og hvor mye FoU-tid som fordeles til fagpersonalet. Det må sees nærmere på i hvor stor grad en kan standardisere normene for fou-tid på tvers av avdelinger og kulturer, og i hvor stor grad dette er hensiktsmessig og tjener formålet.

Plikten som lov om universiteter og høgskoler pålegger høgskolene (jf. § 2), er en institusjonell plikt. Dette betyr at det er høgskolen og dens avdelinger som har plikt til å drive FoU-arbeid, mens den enkelte ansatte i utgangspunktet ikke har rett slik virksomhet. Det er i stillingsbeskrivelser og i lokale avtaler at plikt og evt. rett til FoU-arbeid fremkommer. Med avsatt tid til forskning, følger krav om dokumentert publisering/kunstnerisk produksjon. I sammenheng med tildeling av FoU-tid, må avdelingene sette mål for denne virksomheten med krav til den enkelte ansatt, og innen den enkelte arbeidsår.

I arbeidet med å styrke FoU-virksomheten kreves en bevisst fordeling av ansvar og oppgaver mellom høgskolen sentralt og avdelingene med derpå følgende ressurser. Arbeidet for en overordnet strategi, tilrettelegging for FoU, kompetanseutvikling og ressurser ligger sentralt til høgskolen, herunder også behandling av søknader om prosjektf finansiering. På avdelingsnivå, innen satsingsområdene og innen forskerteamene, ligger ansvaret for den faglige virksomhet og oppfølging, for organisering av tid, for etablering og kvalitetssikring av prosjekter, veiledning og formidling. Utforming av nye FoU-prosjekter som grunnlag for søknader om sentral intern og/eller ekstern finansiering ligger også til faggruppene. Avdelingene har ansvaret for at deres FoU-arbeid utføres i tråd med de mål og resultatindikatorer som er gitt. Avdelingene skal arbeide planmessig og systematisk med FoU-virksomheten og har et ansvar for å utarbeide tiltak som bygger på handlingsplanen.

Viljen og evnen til å prioritere arbeidet med kompetanseutvikling, en gjennomgang av forholdet mellom undervisning og FoU samt arbeide med egen FoU-virksomhet i avdelingene, vil være avgjørende for hvor langt høgskolen vil nå i løpet av perioden.

Etablering av avtaler om samarbeid på institusjonsnivå mellom høgskolen og andre utdanningsinstitusjoner, myndigheter og virksomheter og organisasjoner i arbeidslivet ligger på høgskolen sentralt. Men det forventes at relevante fagmiljøer og avdelingene etablerer sine eksterne nettverk og samarbeidsrelasjoner. Dette vil være vesentlig for om høgskolen skal nå sine mål.

3. FoU-virksomheten ved HSH

Høgskole- og universitetssystemet har to hovedoppgaver; undervisning og forskning. Undervisningen skal være forskningsbasert. Høgskolen vil særlig støtte forskning som er kunnskapsutviklende for de fagene vi gir undervisning i, og som er undervisningsrelatert. Dette er både et institusjonelt og et individuelt ansvar.

Hovedansvaret for FoU-virksomheten har høgskolens faglige ledelse: Styret, rektor, og dekanene. For bl.a. å koordinere og arbeide strategisk med FoU-virksomheten har styret etablert FoU-utvalget, som behandler saker av strategisk og samordningsmessig art. Rektoratet og dekanene ved avdelingene er bl a medlemmer av FoU-utvalget. Utvalget har en rådgivende funksjon ovenfor styret.

FoU-virksomheten skal konsentreres om fagområder der høgskolen har eller kan utvikle særskilt kompetanse, og innen fagområder der en ser det som relevant å bygge opp nye mastergrader ved HSH. Forskningen skal i sterk grad være handlings- og aksjonsrettet - mot egen virksomhet, og rettet inn mot regionale behov. Der høgskolen innehar og har hatt en knutepunktfunksjon innen Norgesnettrådet på nasjonal basis, skal miljøene ta sikte på å opprettholde og forsterke denne rollen på nasjonal og internasjonal basis. Grunnforskning kan skje på områder der høgskolen har spesiell kompetanse, og der kunnskapsutviklinga er særlig relevant for de fagene der det blir gitt undervisning. Ressurser til FoU-arbeid skal fordeles etter resultater. Høgskolen har behov for en klarere prioritering av FoU-innsatsen mellom de ulike fagområdene. En sterkere konsentrasjon av høgskolens FoU-aktiviteter skal skje gjennom definerte satsingsområder, kompetente forskningsmiljøer og etablerte forskerteam.

En viktig satsning i handlingsperioden vil være utviklingen av en FoU-organisasjon, en høyere formål FoU-kompetanse blant fagpersonalet, etablering av forskerteam – internt og eksternt, og en spissing og formalisering av satsingsområdene for FoU slik de er definerte i Strategisk Plan. Disse er:

- IKT i Læring
- Sikkerhet
- Helsefag
- Maritim næring

Satsingsområdene skal være hovedsiktemålene for forskningen, og være de områder som satses på innen kompetansehevingsprogrammene, den forskningsbaserte undervisningen, og der det ansees som relevant å utvikle nye studietilbud inkludert nye mastergrader. Men andre fagområder der høgskolen har høy kompetanse, og der det er viktige samfunnsmessige behov, bør også prioriteres.

Profesjonsutdanningene står sentralt i høgskolens studieprogram. Høgskolen har et særskilt ansvar for å videreutvikle og kvalitetssikre disse utdanningene. Når det gjelder FoU-virksomheten innen profesjonsutdanningene, skal denne i hovedsak knyttes til praksisfeltet og innen fagområder som naturlig hører til satsningsområdene.

4. Mål, strategier, handlinger og resultatmål – 2005

I påvente av resultatene fra UHR sin arbeidsgruppe for formidling (Formidlingsutvalget), som vurderer indikatorer for belønningskomponenter i tråd med departementets budsjettfordelingsmodell innen forskning (01.juli 2005), er de målformuleringer, strategier, handlinger og resultatmål som følger videre, utarbeidet internt på basis av hva som foreløpig er vurdert som relevante og sannsynlige områder for resultatmål og måleindikatorer. Forholdet mellom handlinger, planperiode og strategisk plan er også bygget opp/strukturert slik at det vil være en progresjon i handlinger og mål, men slik at en innen planperiodens utløp legger opp til å nå målene i henhold til Strategisk plan. Men i tråd med Strategisk Plan (årlige handlingsplaner) presenteres i det følgende anbefalte handlinger for 2005:

Målområde 1.: Høgskolens satsingsområder:

Resultatmål	Tid	Ansvarlig	Økonomi oa.
1.a: Utvikle program for innhold og langsiktig utvikling av satsingsområde:	2005	FA	<p>Tidsressurs for intern programkoordinator med 1.kompetanse som "utnevnes " ved avdeling. Oppgaver vil være utvikling av programbeskrivelse, og videre initiering og oppfølging av program og FoU-prosjekt, med veiledning av forskere og team. team. Program beskrivelse utarbeides i samarbeid med FoU-koordinator i FA.</p> <p>Strategimidler og midler fra avdeling kan i neste runde bli satt av til prosjektsatsning innen områdene. En programformulering bør innebære en spissing av satsingsområdet, og representere en konsentrasjon av ressurser.</p>
Sikkerhet	2005	Avd HGS	<p>Et FoU-program ved HSH skal inneholde beskrivelse av mål for programmet, ta til seg føringer av nasjonal og regional etterspørsel og behov, skissere organiseringen av arbeidet og utviklingen av satsningsfeltet, skissere aktuelle forskningsfelt og problemstillinger, skissere mulige finansieringskilder utover intern finansiering, skissere ønsket intern effekt mht forskningsbasert undervisning, og etablering av nye studietilbud (eks mastergrad), og kursvirksomhet. Program og arbeid innen FoU-område kan/bør være tverrfaglige og på tvers av avdelinger, profesjonsutdanninger og fagfelt.</p>
Maritim næring	2005	Avd HGS	
IKT i Læring	2005	Avd STD	
Helsefag	2005	Avd STD Avd HGS	

Resultatmål	Tid	Ansvarlig	Økonomi oa.
1.b: Gjennomføre forsknings- og personal - seminar på områdenivå (satsningsområde). Innhold i lys av programmessige behov.			I utgangspunktet ikke vesentlige tilleggskostnader. Så fremt ikke lagt utenfor høghskolen. Organisert og gjennomført som samarbeid mellom dekan, FoU-koordinator og programkoordinator for det enkelte satsingsområde.
Sikkerhet: 2 seminar v + h	2005	FA Avd HGS	
IKT i Læring: 2 seminar v + h	2005	FA Avd STD	
Helsefag: 2 seminar v + h Felles mellom avdelingene ?	2005	FA Avd HGS Avd STD	
Maritim næring: 2 seminar v+h	2005	FA Avd HGS	

Resultatmål	Tid	Ansvarlig	Økonomi
Bruken av praksisfeltet skal stå i fokus for den profesjonsretta delen av forskninga	2005	Avd HGS Avd STD	Bør ikke medføre ekstra kostnader

Målområde 2.: Kompetanseutvikling:

Resultatmål	Tid	Ansvarlig	Økonomi
2.a.: Førstelektorprogram: Videreutvikle og gjennomføre fagl. og adm. oppfølgingstiltak.			Tidsressurser for FoU-koordinator. Det settes av årlige midler til gjennomføring
Faglig innhold – fellessamlinger 8 stk (4+4 dager)	2005	FA	Medfører kostnader for gjesteforelesere, reiseutg.
Veilederoppfølging	2005	Avdelingene	Kan måles i forhold til antall veileder-konsultasjoner. Men det har mindre verdi dersom progresjon ikke er i samsvar.
Førstelektoropptrykk – (tot. 3-5 stk)	2005	Avdelingene	I overkant realistisk, men mulig mål. Uttelling meget avhengig av innsatsfaktorene.

Resultatmål	Tid	Ansvarlig	Økonomi
2.b.: Stipendiatprogram: Videreutvikle og gjennomføre faglige og adm oppfølgingstiltak.			Tidsressurser for FoU-koordinator. Programkoordinator for satsingsområder vil være viktige medspillere for stipendiater forankret til satsingsområde.
Internt rapporteringsystem	2005	FA	Jfr. nylig vedtatte retningslinjer for oppfølging av stipendiater.
Avdelingsvise fellesmøter 2 stk (1+1)	2005	FA/Avd.	Semestervise fellesmøter som ledd i intern oppfølging.
Avtaleverk institusjonelle og individuelle.	2005	FA	Jfr. avtaleverk sendt ut av UHR.
Hvert satsingsområde skal til enhver tid ha minst ett dr.gr.stipend	2005	FA Avdeling	Dette mål imøtekommes i god monn i kommende 4-årsperiode.

Resultatmål	Tid	Ansvarlig	Økonomi, Kommentarer.
2.c.: Kvalifiseringsstipend ("post doc"): Legge til rette for intern kompetanseutvikling mot prof./dosentnivå			Tidsressurser for FoU-koordinator programkoordinator. Siktemålet er å stimulere egne tilsette til videre forskning.
Sentralt tildelte stipend	2005	FA	Årlige stipend fordelt etter søknad, og med dokumentasjonskrav.

Resultatmål	Tid	Ansvarlig	Økonomi, Kommentarer.
2.d.: Studentmedvirkning. Legge til rette for integr. av studenter i høgskolens forskningsaktiviteter			Bør ikke medføre ekstra kostnader.
Rekruttere relevante studentprosjekter	2005	Avdelingene	Særlig aktuelt for Mastergradsstudenter. Også utnytte deres kompetanse innen IKT/Data i større grad.

Målområde 3.: Personalressurser:

Resultatmål	Tid	Ansvarlig	Økonomi oa.
3.: Disponere og tilrettelegge personalressursene for å optimalisere rammene for kvalitativ fou-virksomhet.			
Etablere funksjon som programkoordinator	2005	FA Avdelingene	Tidsressurs for programkoordinator hentes fra avdelingenes totale pott for FoU-tid. Hovedoppgaver for programkoordinator vil være: faglig forskingskoordinering, sikre ekstern finansiering, veiledning.
Interne forskerteam	2005	Satsings- områdene	Forskerteam etableres innen delområder av program, eller hele programmet. Forskerteam kan/bør være tverrfaglige, på tvers av avdelinger, mellom institusjoner, og åpne for studentmedvirkning.
Eksternt finansierte forskerteam innen: IKT i Læring Sikkerhet	2005	FA Avdelingene	I samsvar med Strategisk plan, men bør gjennomgås nærmere mht temamessig område, samarbeidspartnere og ikke minst prosjekt og finansiering.
Etablere kollega-veiledning der fast ansatte med førstekompetanse kan være veileder.	2005	FA Avdelingene	Først og fremst myntet på førstelektorutvikling, men vil være aktuelt innen alle forskerteam.
Vurdere opprettelse av vitenskapelige assistentstillinger	2005	FA Avdelingene	Sees i sammenheng med studentassistenter og masterstudenter. Det bør utføres en faglig og økonomisk konsekvensanalyse i forkant av slik opprettelse.

Målområde 4. Forskermobilitet: Faglig samarbeid, utveksling:

Resultatmål	Tid	Ansvarlig	Økonomi
4.: Satse sterkere på prosjektsamarbeid med forskingsmiljø, spesielt med land og institusjoner der HSH har utvekslingsavtaler.	2005	FA	Sees i sammenheng med virksomhetsområde "Internasjonalisering".
Øke støtten til opphold ved utenlandske læresteder for de tilsette	2005	FA Avdelingene	Interne stipend, men også oppfordre til å søke eksterne finansieringskilder.
Støtte etablering av faglige nettverk, og støtte samarbeid med relevante forskingsmiljø nasjonalt og internasjonalt.	2005	FA Avdelingene	I tråd med Strategisk Plan. Bør ikke medføre ekstra kostnader.
Legge større vekt på å finansiere både arbeidstid til FoU, utstyr og reiser gjennom nasjonale og internasjonale oppdragsgivere.	2005	FA Avdelingene	Bør ikke medføre ekstra kostnader.
Tilby kontorplass og miljøstøtte til fagfolk fra andre land her	2005	FA Avdelingene	Bør ikke medføre ekstra kostnader.

Målområde 5. Forskingsdokumentasjon og formidling:

Resultatmål	Tid	Ansvarlig	Økonomi
5.: Øke kravene til forskingsdokumentasjon og formidling		FA	
Den enkelte ansatte skal synliggjøre sin FoU-aktivitet ved at prosjekter blir lagt inn i FORSKPRO.	2005	Avdelingene Biblioteket	Tildeling av FoU-ressurser må i sterkere grad skje på bakgrunn av tidligere FoU-resultater. Dette skal bidra til at FoU-ressursene brukes mer effektivt og målrettet.
Sette mål for antall årlige produserte FoU-publikasjoner.	2005	Avdelingene	Det vil være antallet publikasjoner som vil danne grunnlaget for den resultatbaserte økonomisk tildeling i FoU-komponenten.
Etablere faglig og teknisk støtteapparat for forskningsformidling	2005	FA Avdelingene Biblioteket	Siktemål å etablere et organisatorisk grunnlag for økt kvantitet og kvalitet i forskningsformidlingen. IKT-hjelp involveres i større grad ved IKT-oppfølgning for faglig ansatte.

Målområde 6. Høgskolen som regional aktør innen Forskning og Utvikling:

Resultatmål	Tid	Ansvarlig	Økonomi
6.: Høgskolen skal gjennom FoU-prosjekter bidra til løsning av regionale problemstillinger.			
Kartlegge hvilke felt innenfor regionen som har behov for deres kompetanse.	2005	Avdelingene	Bør ikke innebære ekstra kostnader. Naturlig at dette inngår i programkoordinator
Etablere partnerskapsavtaler med samarbeidende regionale institusjoner.	2005	FA Avdelingene	Markedsføre hva slags kompetanse den kan tilby i forhold til regionale problemstillinger.
Delta aktivt i konkurransen om offentlige og "private" forskningsmidler og EU-midler/-program.	2005	FA Avdelingene	Bør ikke medføre ekstra kostnader dersom utarbeidet internt. Dersom behov for ekstern ekspertise, vil det medføre kostnader ved innleie/felles prosjekt.
Øke andelen av eksternt finansierte FoU-prosjekter.	2005	FA Avdelingene	Bør ikke medføre ekstra kostnader.
Gjennomføre tiltak for å bedre kvaliteten på søknader om eksterne midler til FoU-virksomhet.	2005	FA Avdelingene	Kan medføre ekstra kostnader dersom ekstern kursing